

Van: Geldorp, Erwin
Verzonden: woensdag 26 oktober 2011 14:41
Aan: Stadhuis
CC: !Griffie
Onderwerp: FW: jaarverslag 2010 welstandscommissie/ commissie ruimtelijke kwaliteit Woerden
Bijlagen: image001.jpg; Woerden jaarverslag 2010 (rob).pdf

Gaarne inboeken op raad. Dank.
Met vriendelijke groet,

Erwin Geldorp
Griffier

Gemeente Woerden
0348-428510 / 06-20094715

geldorp.e@woerden.nl of raadsgriffie@woerden.nl

Gemeente Woerden
Postbus 45, 3440 AA Woerden
Blekerijlaan 14, 3447 GR Woerden
www.woerden.nl

Raad 17988
26 OKT. 2011

Beh. Ambt.:
Streefdat.:
Afschr.: DV/KCC / Bfw
B.V.O.:

-----Oorspronkelijk bericht-----

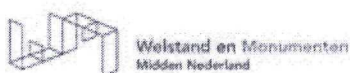
Aan: raadsgriffie@woerden.nl;
CC: Rob Hendriks <R.Hendriks@welmon.nl>; Schraa, Ferry <schraa.f@woerden.nl>; Schreurs, Martin <schreurs.m@woerden.nl>;
Van: Anthony Tom <A.Tom@welmon.nl>
Verzonden: wo 26-10-2011 14:37
Onderwerp: jaarverslag 2010 welstandscommissie/ commissie ruimtelijke kwaliteit Woerden
Bijlage: image001.jpg; Woerden jaarverslag 2010 (rob).pdf
Aan de gemeenteraad van Woerden,

Geachte leden van de Raad,

Hierbij ontvangt u het jaarverslag 2010 van de welstandscommissie van de gemeente Woerden.
We zijn gaarne bereid om, indien gewenst, mondeling een toelichting te geven op het verslag.

Met vriendelijke groet,

ir. A. (Anthony) Tom
directeur
Welstand en Monumenten Midden Nederland
tel. 030-6569000

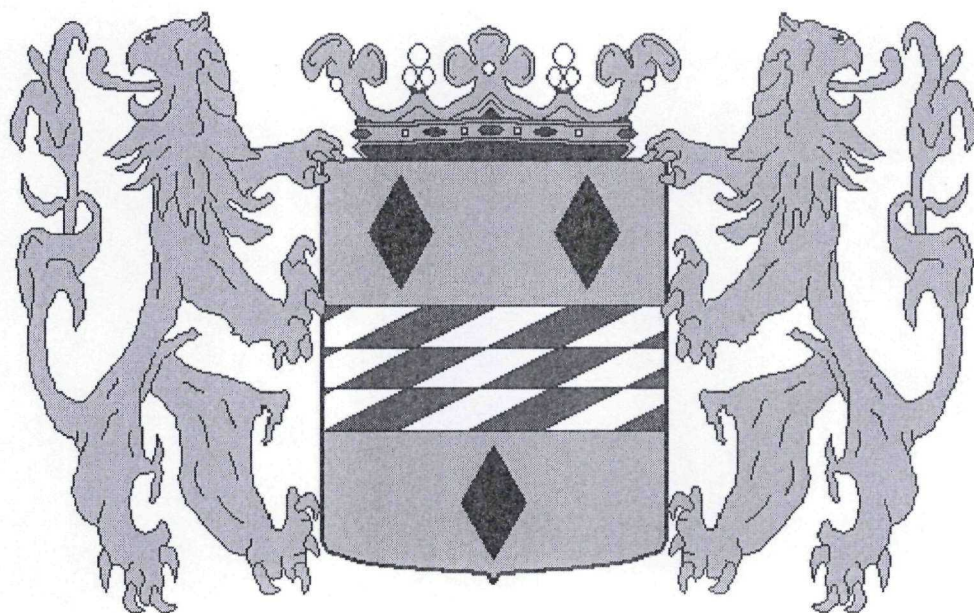

Gemeente Woerden 11.017988

Registratiedatum: 27/10/2011
Behandelend afdeling: RAAD
Afgehandeld door/op:

Commissie ruimtelijke kwaliteit gemeente Woerden
welstandscommissie
Jaarverslag 2010

Voorwoord

Graag bied ik u hierbij het jaarverslag 2010 aan van de welstandscommissie van de gemeente Woerden, de commissie ruimtelijke kwaliteit.

Iedere gemeente geeft zelf vorm aan haar eigen ruimtelijk kwaliteitsbeleid. Gemeenten en hun burgers zijn onze klanten. Wij denken graag mee met de vragen en wensen die, per gemeente soms heel verschillend (!), leven. Het belang van ruimtelijk kwaliteitsbeleid wordt ingezien, maar gemeenten willen daarbij dan wel maatwerk. Terecht, want iedere gemeente is anders en heeft andere ambities.

De oprichting per 1 oktober 2010 van de BEL-commissie ruimtelijke kwaliteit is een goed voorbeeld van dit maatwerk: een geïntegreerde welstand- en monumentencommissie met ondersteunende klankbordgroep waarin extra specialismen als landschapsarchitectuur, architectuurhistorie en historische geografie zijn vertegenwoordigd. De BEL-commissie adviseert niet allen aan de lidgemeente Eemnes maar ook aan de intensief met Eemnes samenwerkende Noord-Hollandse gemeenten Blaricum en Laren.

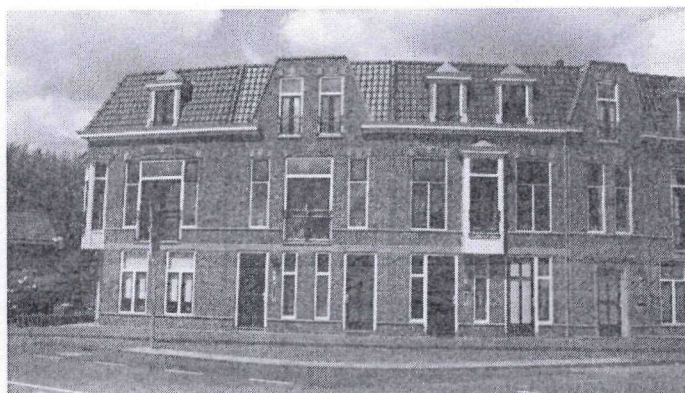
Het is van belang om te beseffen dat we als WMMN een bundeling aan adviseurs in huis hebben: architecten, stedenbouwkundigen, monumentendeskundigen enzovoorts. Al deze professionals staan ter beschikking van onze gemeenten, efficiënt en flexibel. Daarnaast kunnen we ook als onderdeel van het landelijk opererende Team Ruimtelijke Kwaliteit gebruik maken van de expertise meer dan 200 adviseurs/deskundigen.

Ons werkgebied in Midden Nederland wordt gekenmerkt door een hoge ruimtelijke kwaliteit. Nieuwe ontwikkelingen dienen daarbij in goede banen geleid te worden, zodat de kwaliteit verder kan toenemen en verrommeling kan worden tegengegaan. Wij denken als uw dienstverlenend adviseur graag met u mee!

De directeur van de Federatie Welstand, de heer Flip ten Cate gaat in het navolgende essay in op de landelijke ontwikkelingen en trends met betrekking tot ruimtelijke kwaliteit en de rol die commissies van ruimtelijke kwaliteit in deze tijd voor gemeenten kunnen vervullen.

Namens Welstand en Monumenten Midden Nederland,

Ir. Anthony Tom, directeur

Welstand en Monumenten Midden Nederland

De tering en de nering

Paradoxaal tijden zijn het, en 2010 was een jaar waarin dat duidelijker werd dan ooit. De gemeenten staan voor de taak enerzijds de bureaucratie af te slanken, terwijl anderzijds de aanzwellende roep van burgers om kwaliteit en medeverantwoordelijkheid een beleidsmatige invulling moet krijgen.

Wij hebben ons, vanuit het vakgebied van welstands- en monumentenadviesing, het afgelopen jaar meer dan ooit beziggehouden met de uitermate complexe regelgeving op het gebied van het omgevingsrecht, paradoxaal genoeg als gevolg van de wens om te dereguleren. Met de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo), die op 1 oktober 2010 van kracht werd, is het aantal afzonderlijke vergunningen sterk afgenomen. Maar de regels – vooral de regels voor vergunningvrij bouwen – zijn dermate complex, dat zelfs de experts in verhitte internetdiscussies steeds nieuwe mazen en feilen ontdekken.

Die discussie is ook niet verwonderlijk. Regels zijn nooit een doel op zich geweest. Ze zijn er gekomen omdat, op basis van een analyse van bestaande waarden, ambities geformuleerd zijn met betrekking tot de omgevingskwaliteit. Het instrumentarium is gebouwd om die ambities te kunnen realiseren. Een ordentelijke overheid stelt eerst vast welke waarden er aanwezig zijn, hoe zij met die waarden om wil gaan (ambitie), en tenslotte richt zij het beleid en het instrumentarium in om die ambities vorm te kunnen geven.

Wie gaat morrelen aan beleid en instrumentarium, wie regels afschaft en kosten reduceert, moet beseffen dat de onderliggende waarden nog steeds bestaan en dat zijn gemorrel dus onvermijdelijk consequenties heeft voor de ambities. Houd je vast aan je ambities, terwijl je de regels vermindert, dan krijg je paradoxale, contraproductieve en uiteindelijk peperdure maatregelen, waar burgers en ondernemers weinig mee opschielen.

Een voorbeeld. Op rijksniveau zijn tal van beleidsambities geformuleerd met betrekking tot de kwaliteit van het open landschap. Er zijn Nationale Landschappen aangewezen, de rijksnota Ruimte schenkt veel aandacht aan het belang van groene openheid rond en tussen de steden, en de regering subsidieert (inter-)gemeentelijke Landschapsontwikkelingsplannen. Daar bovenop kwam het programma Mooi Nederland, waarmee oud-minister Cramer de verrommeling van het landschap te lijf ging. Niet alleen mooie woorden, maar ook boter bij de vis: er kwam bijvoorbeeld geld voor het saneren van verspreid liggende kassen. In tien voorbeeldprojecten werd flink geïnvesteerd; waar de ruimte-voor-ruimte regeling niet voldoende bleek (en vaak was dat het geval), werd er wat extra geld bijgeplust.

Het is diezelfde minister Cramer, die door de Tweede Kamerfractie van het CDA bejubeld werd als een 'heldin van deze tijd', als kampioen dereguleerder, omdat ze door de invoering van de omgevingsvergunning niet alleen veel lange en soms tegenstrijdige procedures saneerde en samenvoegde, maar vooral ook de mogelijkheden om bouwwerken zonder een vergunning te kunnen oprichten aanzienlijk uitbreide.

Door die nieuwe regels, die op 1 oktober 2010 van kracht werden, kunnen er nu overal in het open buitengebied kassen bij agrarische bedrijven worden gebouwd. Zonder enige discussie, zonder eisen aan de vormgeving, lichtuitstraling of aan de plaatsing op het erf. Daarmee wordt de kassensanering uit het programma Mooi Nederland tot onbegrijpelijk, paradoxaal, contraproductief, en peperduur non-beleid.

Het is één voorbeeld uit vele, dat aantoont dat het onverstandig is om te morrelen aan beleidsregels en uitvoeringsinstrumenten, terwijl ambities in het beschermen van wat waardevol is, fier overeind gehouden worden.

De welstandssector heeft zich de afgelopen jaren verzet tegen de uitbreiding van het vergunningvrije bouwen en het schrappen van het welstandsvereiste op alle Nederlandse achter- en zijerven. Dat gebeurde niet uit bezorgdheid om het lot van de welstandscommissies, maar omdat er met één rijkspeennestreek een streep gezet wordt door de gemeentelijke autonome opdracht om, waar dat nodig wordt geacht, zorgvuldige eisen te stellen aan de bouw- en beeldkwaliteit van de publieke ruimte.

Het verzet was niet geheel zonder succes, want het is dankzij de inbreng vanuit de welstandsorganisaties dat de Tweede Kamer op het nippertje voorkwam dat naast de welstandseisen ook nog eens de bestemmingsplannen op de achter- en zijerven werden geschrapt. Door dat succes kunnen gemeenten, zij het moeizaam en omslachtig en slechts tot op bepaalde hoogte, nog steeds kwalitatieve randvoorwaarden opstellen voor vergunningvrije bouwwerken, in het belang van de publieke ruimtelijke kwaliteit. Vandaar ook dat vanuit de welstandssector in 2010 een handreiking (*'Vergunningvrij bouwen en ruimtelijke kwaliteit'*) werd gepubliceerd over het gebruik van het bestemmingsplan, de welstand en de cultuurhistorie voor het bereiken van ruimtelijke kwaliteit.

De dereguleringswens, de economische crisis en de politieke wens om te bezuinigen komen in de welstandssector hard aan, laten we daar geen doekjes om winden. Toch is het slechts een kleine minderheid die meent dat zorg voor de ruimtelijke kwaliteit onder dit ongunstige gesternte geen prioriteit meer is. Juist in krimpgemeenten is investeren in kwaliteit het enige middel om te voorkomen dat een teruglopend aantal inwoners verloedering in de hand werkt en daarmee een negatieve spiraal in gang zet. Zo ver is het gelukkig nog bijna nergens, en door in te zetten op kwaliteit zal het ook nergens zo ver hoeven komen.

De maatschappelijke omstandigheden dwingen de welstandssector echter tot een heroriëntatie. En gelukkig maar, want een nieuwe hervorming van de welstandsadviesering kan alleen maar leiden tot verdere vermaatschappelijking en vergroting van het draagvlak! Alle gemeenten eisen maatwerk van hun commissies, ze willen dat er efficiënt, goedkoop en professioneel geadviseerd wordt en dat er geen 'gedoe' ontstaat. Dat vraagt om een grote flexibiliteit van welstandsorganisaties en commissies. Enerzijds kunnen (door afgenomen planaanbod en uit kostenoverwegingen) schaalvoordelen behaald worden door met meer gemeenten samen één commissie in te richten, anderzijds leidt de vraag naar maatwerk tot een behoefte aan ad hoc inzetbare specialisten voor specifieke vragen.

Het expertisenetwerk *Team Ruimtelijke Kwaliteit*, dat in 2010 is opgezet, voorziet in dat laatste. In het netwerk kunnen de regionale welstandsorganisaties en hun commissies naar behoefte expertise inhuren die niet in de eigen organisatie, maar wel elders in het land beschikbaar is. Het gaat om zo'n tweehonderd gekwalificeerde deskundigen die samen elke denkbare vraag op het gebied van ruimtelijke kwaliteit kunnen beantwoorden, uiteenlopend van de begeleiding van particulier en collectief opdrachtgeverschap, via grote ervaring in de herbestemming van cultureel erfgoed, langs deskundigheid in streekeigen bebouwing en beplanting van erven en de inpassing van snelwegen tot de *core-business* van welstands- en monumentenadviesering.

De maatschappelijke vraag gaat echter verder dan aanpassing van procedures en werkwijze. Ook de 'klant' verandert. Uiteraard blijft het gemeentebestuur de opdrachtgever van de adviescommissies ruimtelijke kwaliteit, en gaat het eindadvies over welstand, monumenten, stedenbouw en reclame ook naar de wethouder. Maar in toenemende mate ontpoppen de commissies zich in spreekuren en in het vooroverleg als de partij die naast de burger en ondernemer staat in de zoektocht naar de beste ontwerp-kwaliteit, binnen de eisen die de omgeving en het budget stellen.

Indien de gemeenten de commissies de ruimte en de juiste opdracht geven, dan zal de welstandscommissie niet meer gezien kunnen worden als obstakel bij het verkrijgen van een vergunning voor het bouwen, maar als een oplosser van het weerbarstige probleem om een ruimtelijk initiatief te realiseren dat niet alleen de wensen van de opdrachtgever vervult, maar ook een aanwinst is voor de identiteit van de omgeving.

Flip ten Cate, directeur Federatie Welstand

Feiten en cijfers

De gemeente Woerden heeft haar welstandstoezicht ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling: Welstand en Monumenten Midden Nederland (WMMN). WMMN heeft de 25 aangesloten gemeenten onderverdeeld in zes rayoncommissies, waaronder rayoncommissie II, IJsselstein/Woerden c.a.

Behalve aan de gemeente Woerden brengt deze rayoncommissie ook advies uit aan de gemeenten IJsselstein, Lopik, Montfoort en Oudewater.

WMMN bracht in het verslagjaar 535 maal een advies uit aan de gemeente Woerden, onder te verdelen in de volgende categorieën:

Licht vergunningsplichtige bouwplannen:

- mandaatadvies (pos. stempel)	101
- schriftelijk mandaatadvies	17
- behandeling in commissie	0

Regulier vergunningsplichtige bouwplannen:

- mandaatadvies (pos. stempel)	127
- schriftelijk mandaatadvies	28
- behandeling in commissie	31

Vooroverleg plannen:

- behandeling in commissie	33
- schriftelijk mandaatadvies	8
- opmerking mondeling of op tekening	89

Gesprekken met opdrachtgevers of architecten: 101

Samenstelling en werkwijze van de commissie

De commissie ruimtelijke kwaliteit van Woerden had in 2010 de volgende samenstelling:

Voorzitter:	de heer K.H. Wiersema, wethouder Breukelen (tot 1 september 2010) mevrouw mr. M.N. Kallen-Morren (sinds 1 september 2010)
Extern deskundigen:	de heer ir. G. Smienk, landschapsdeskundige, architect mevrouw ir. E. Winkler, architect
Secretaris/lid:	de heer ir. R.P.C. Hendriks, (rayon)architect

Bij de gemeente Woerden brengen de medewerkers van de afdelingen bouwzaken, ruimtelijke ordening en stedenbouw zelf hun plannen in voor advies. Hierdoor zijn de lijnen vaak kort en kan sneller dan gebruikelijk op een bouwinitiatief worden gereageerd. Het merendeel van de plannen wordt op de dag dat het wordt voorgelegd van een advies voorzien.

Er wordt regelmatig gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot vooroverleg bij de gemeente. Hierdoor bestaat in veel gevallen al duidelijkheid over de aspecten met betrekking tot de ruimtelijke kwaliteit voordat een bouwaanvraag wordt ingediend.

De rayonarchitect bezoekt het gemeentehuis van Woerden wekelijks op dinsdag. Tijdens dit bezoek selecteerde hij de plannen voor de commissie of handelende ze onder mandaat af. Ook vond (voor)overleg plaats met architecten, opdrachtgevers en uw ambtenaren van de afdeling bouwzaken en ruimtelijke ordening. Om de situatie ter plekke te bekijken, bezocht hij regelmatig een specifieke locatie.

Er wordt veel gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot vooroverleg bij de gemeente. Hierdoor bestaat in veel gevallen al duidelijkheid over de aspecten met betrekking tot de ruimtelijke kwaliteit voordat een bouwaanvraag wordt ingediend.

De commissie vergaderde elke twee weken op donderdag in het stadskantoor van IJsselstein. Incidenteel is ze elders samengekomen.

Ontwikkelingen, beleid

Op 1 oktober 2010 is de WABO (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Sindsdien bestaat voor initiatiefnemers de mogelijkheid om een omgevingsvergunning digitaal aan te vragen.

Bij de advisering door WMMN wordt ingespeeld op de mogelijkheden van digitaal adviseren. Op relatief kleine plannen en bij aangepaste ontwerpen kan vaak snel een reactie worden

gegeven. Dit komt een vlotte vergunningsprocedure ten goede. Ook wordt veel gebruik gemaakt van de mogelijkheden een plan digitaal in de openbare vergadering te presenteren.

Sinds maart 2009 wordt een geactualiseerde welstandsnota gehanteerd. Het blijkt een overzichtelijk en bruikbaar document, waarnaar veelvuldig wordt verwezen tijdens de advisering en het overleg met de aanvragers.

Woerden maakt het ruimtelijk kwaliteitsbeleid op een bijzonder publieksvriendelijke manier toegankelijk: de gemeente stelde haar welstandsnota altijd al digitaal beschikbaar aan burgers en aanvragers maar zette onlangs een paar extra stappen in het laagdrempelig en transparant maken van haar ruimtelijk kwaliteitsbeleid. Als één van de eerste gemeenten in Nederland heeft Woerden met subsidie van de Rijksoverheid de nota gedigitaliseerd volgens de landelijke standaard IMWE en ontsloten via de Centrale Voorziening Welstand. Concreet betekent dit dat op een eenvoudige manier die criteria zijn te vinden die voor een specifieke locatie of bouwopgave ter zake doen en dat bespaart onnodig zoeken.

Bestemmingsplannen en advisering ontwikkelingslocaties

De gemeente vroeg in het verslagjaar geen advies over voorontwerp-bestemmingsplannen in het kader van artikel 10 van het Besluit op de Ruimtelijke Ordening.

Tijdens de commissievergaderingen, maar ook in het vooroverleg had regelmatig afstemming plaats met de stedenbouwkundigen, mevrouw Schepers en de heren Kamphuis en Visser, over de te stellen randvoorwaarden bij ontwikkelingslocaties. Daarbij fungeren de commissie en de rayonarchitect regelmatig als klankbord bij het bepalen van de gewenste, in de omgeving passende beeldkwaliteit. Dergelijk beraad met de stedenbouwkundigen wordt ook in de welstandsnota nagestreefd en blijkt waardevol voor de integrale benadering van ruimtelijke kwaliteit in de gemeente.

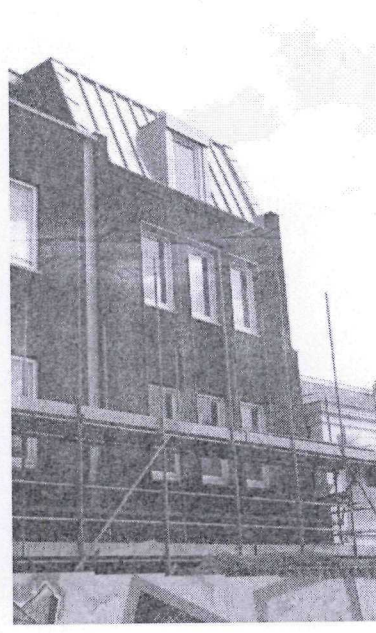
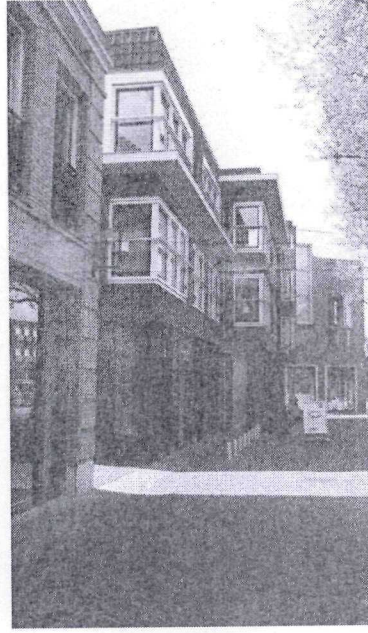
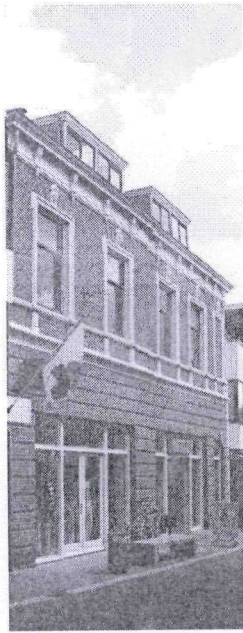
Bouwplannen

De commissie boog zich in 2010 over allerlei bouwplannen, variërend van kleinere uitbreidingen en verbouwingen tot vrijstaande woningen en (agrarische) bedrijfspanden. Vrijwel al deze plannen hiervan heeft de secretaris onder mandaat afgehandeld. De commissie hield zich in breder verband bezig met de volgende grote, opvallende en/of complexe bouwplannen:

- Ladagomeer e.o.	woningbouw Biezenhof
- zone tussen A12 en
bedrijventerrein Polanen	landschapsplan + hotel
- Hogewoerd 3 en 3a	corporatiehotel
- Plantsoen 20	sloop en nieuwbouw vrijstaande woning
- Jaap Bijzerweg 10	vergroten winkel d.m.v. dakopbouw
- Edisonweg naast 9-13	garage-, opslag- en bedrijvenboxen
- Uitweg/Kerkweg	seniorenwoningen en zorgcentrum "De
Driesprong"
- Zaagmolenlaan/Polanerbaan	uitbreiding Hofpoortziekenhuis met kliniek
en parkeergarage
- Steinhagenseweg	kerkelijk centrum Snellerpoort
- Houtdijk 17, Harmelen	wijzigen boerderij + erfbebouwing
- Reyerscopse Overgang, Harmelen	oprichten dierenasiel, diergeneeskundig
opleidingsinstituut, dierenartsenpraktijk
- Middenweg, "Hart van Zegveld"	woongebouw
- Pastorielaantje, Kanis	6 woningen
- Knotwilgenlaan, Kamerik	zorgcentrum en woningen
- Oortjespad 3, Kamerik	uitbreiden natuurrecreatiecentrum
- 's Gravensloot 27, Kamerik	splitsen boerderij
- Utrechtsestraatweg	sloop en nieuwbouw zorgcomplex
- Wagenstraat 2	wijzigen kantoorpand naar woningen*
- Stationsplein	oprichten fietsenstalling

Bij vrijwel elk van deze plannen heeft de commissie op een prettige wijze met de opdrachtgever en/of de architect van gedachten gewisseld. De inzet was steeds om te komen tot een goede ruimtelijke kwaliteit en inpassing van het ontwerp in de omgeving.

Noemenswaard zijn twee relatief grote ontwikkelingen in een dorpskern: het plan 'Hart van Zegveld' en 'De Driesprong' in Harmelen. Beide zijn relatief grootschalig van karakter en transformeren het aanzicht van de locatie en de directe omgeving. Bij deze plannen fungeerde de commissie als klankbord voor de diverse partijen in het proces om tot een goede inpassing te komen. Dit heeft in beide gevallen geleid tot verrijking van het ontwerp (zoals ook door de initiatiefnemers is geuit) en een betere afstemming op de kenmerken en waarden van de omgeving.

Conclusies en aanbevelingen

De grote ruimtelijke diversiteit binnen de gemeente maakt Woerden tot een bijzonder werkgebied. Elk deel van de gemeente heeft zijn kenmerkende bebouwing: van de statige winkelpanden en herenhuizen in de binnenstad van Woerden tot de in het landschap rustende langhuisboerderijen in Kamerik en Zegveld. Het streven van de commissie is om – ook bij nieuwe ontwikkelingen – steeds de kenmerken te behouden die voor een gebied belangrijk of waardevol zijn.

De commissie kijkt terug op een prettig contact met uw afdeling bouwzaken. Door de inzet en betrokkenheid zorgen de ambtenaren ervoor dat de commissie ruimtelijke kwaliteit op een goede wijze de benodigde informatie in handen krijgt en haar adviesfunctie op een goede wijze kan vervullen.

De voortdurende zorg voor de ruimtelijke kwaliteit, zowel in de stads- en dorpskernen als in het buitengebied bepaalt mede de aantrekkelijkheid van Woerden als vestigingsplaats voor bewoners en ondernemers.

De commissie is graag bereid om dit verslag in een overleg met portefeuillehouder en/of raad nader toe te lichten.

Bunnik, september 2011